مایکروسافت و نقش آن در نظارت نظامی رژیم اسرائیل در غزه چگونه است؟

ابر خون

فائزه کلامی

در تحقیقی مشترک و تکان‌دهنده از سوی گاردین و مگزین ۹۷۲ + (مجله آنلاین خبری و تحلیلی چپ‌گرای اسرائیلی)، پرده از همکاری عمیق مایکروسافت با واحد ۸۲۰۰ ارتش اسرائیل، یگان نخبه اطلاعاتی رژیم، برداشته شده است. این گزارش که ۱۵ مرداد ماه امسال منتشر شد، نشان می‌دهد که غول فناوری آمریکایی با طراحی یک سیستم ابری سفارشی بر پایه پلتفرم Azure، زیرساخت‌هایی برای نظارت گسترده بر میلیون‌ها مکالمه تلفنی فلسطینی‌ها فراهم کرده که مستقیماً در برنامه‌ریزی حملات هوایی به غزه و بازداشت‌های کرانه باختری استفاده شده است. اسناد داخلی، مصاحبه با افشاگران و منابع نظامی اسرائیلی فاش کرده‌اند که این همکاری که از سال ۲۰۲۱ آغاز شده، نه تنها نقض قوانین بین‌المللی حقوق بشر را به دنبال داشته، بلکه برای مایکروسافت سودهای کلان، از جمله ۲۵.۸ میلیارد دلار سود در سه ماه، به ارمغان آورده است. این گزارش، پرسش‌هایی جدی درباره نقش شرکت‌های فناوری در جنایات جنگی مطرح می‌کند و افکار عمومی را به چالش می‌کشد.

ابری برای نظارت؛ همکاری مایکروسافت با واحد ۸۲۰۰

تحقیق مشترک گاردین و مگزین ۹۷۲ + نشان می‌دهد که مایکروسافت از سال ۲۰۲۱ با واحد ۸۲۰۰ که معادل آژانس امنیت ملی آمریکا محسوب می‌شود، وارد همکاری استراتژیکی شده است. این همکاری پس از دیدار یوسی ساریل (Yossi Sariel)، فرمانده وقت واحد ۸۲۰۰، با ساتیا نادلا، مدیرعامل مایکروسافت شکل گرفت. بر اساس گزارش دو هفته قبل گاردین، مایکروسافت یک بخش ایزوله و سفارشی از پلتفرم Azure را برای ذخیره‌سازی داده‌های فوق محرمانه نظامی اسرائیل طراحی کرد. این سیستم که با شعار داخلی «یک میلیون تماس در ساعت» شناخته می‌شود، قادر به ضبط و تحلیل انبوه مکالمات تلفنی فلسطینی‌ها در غزه و کرانه باختری است.

مگزین ۹۷۲ + در مقاله‌ای جداگانه که ۱۴ مرداد ۱۴۰۳ منتشر کرده، جزئیات فنی این سیستم را فاش کرده و اعلام کرده که تا تیرماه امسال، بیش از ۱۱,۵۰۰ ترابایت داده، معادل ۲۰۰ میلیون ساعت مکالمه صوتی، روی سرورهای مایکروسافت در هلند و ایرلند ذخیره شده است. مهندسان مایکروسافت، از جمله برخی که پیش‌تر در واحد ۸۲۰۰ خدمت کرده بودند، مستقیماً با این یگان همکاری داشته‌اند. اسناد داخلی مایکروسافت که گاردین به آن‌ها دسترسی پیدا کرده، نشان می‌دهد که کارکنان از ذکر نام «واحد ۸۲۰۰» منع شده بودند که نشان‌دهنده حساسیت بالای این پروژه است. این همکاری پیش‌بینی سودهای چندصد میلیون دلاری را در بر داشته است.

از نظارت به مرگ؛ استفاده در حملات و بازداشت‌ها

سه منبع اطلاعاتی اسرائیلی به گاردین تأیید کرده‌اند که این سیستم ابری برای برنامه‌ریزی و توجیه حملات هوایی در غزه و بازداشت‌ها در کرانه باختری استفاده شده است. مکانیسم کار به این صورت بوده که افسران اطلاعاتی پیش از بمباران، آرشیو مکالمات تلفنی ذخیره‌شده را جست‌وجو می‌کردند تا اهداف را شناسایی کنند یا حملات را پس از وقوع توجیه کنند. مگزین ۹۷۲ + گزارش داده که این داده‌ها که اغلب شامل مکالمات غیرنظامیان در نزدیکی اهداف بوده، گاهی ساعت‌ها یا روزها پس از ضبط به کار گرفته شده است.

یک افسر اطلاعاتی به گاردین گفته است: «وقتی نیاز به دستگیری کسی باشد و دلیل کافی نباشد، از اینجا بهانه را پیدا می‌کنند.» عرب‌نیوز در ۱۹ مردادماه درگزارشی نوشت که این سیستم برای هدف‌گیری دقیق اما اغلب غیرقانونی استفاده شده و به نقض کنوانسیون ژنو منجر شده است. جزئیات جدیدی از اسناد درزکرده نشان می‌دهد که مایکروسافت در سال ۲۰۲۲، با اضافه کردن الگوریتم‌های هوش مصنوعی، دقت هدف‌گیری را افزایش داد که به شناسایی ۵,۰۰۰ هدف جدید در غزه منجر شد، از جمله منازل مسکونی که هدف قرار گرفت و بیش از ۲,۰۰۰ غیرنظامی را به شهادت رساند.

این سیستم همچنین برای باج‌گیری و بازداشت‌های نامحدود استفاده شده که نقض آشکار کنوانسیون چهارم ژنو، محافظت‌کننده از غیرنظامیان در مناطق اشغالی، محسوب می‌شود. مگزین ۹۷۲ + تأکید کرده که این فناوری که ابتدا برای کرانه باختری طراحی شده بود، پس از حملات ۷ اکتبر در غزه نیز گسترش یافت و به ابزاری راهبردی برای «کنترل بلندمدت» تبدیل شد.

سودهای کلان در سایه جنایات

مایکروسافت از این همکاری سودهای هنگفتی به دست آورده است. بر اساس گزارش مالی فروردین ماه امسال شرکت مایکروسافت ۷۰.۱ میلیارد دلار درآمد و ۲۵.۸ میلیارد دلار سود خالص گزارش کرده که ۲۱ درصد رشد در خدمات ابری Azure را شامل می‌شود. ساتیا نادلا، این موفقیت را به «ابر و هوش مصنوعی» نسبت داده، اما به نقش Azure در نظارت نظامی اشاره‌ای نکرده است. گاردین با استناد به اسناد درز کرده اعلام کرده که مایکروسافت این پروژه را مهم دانسته و سودهای بلندمدت آن را پیش‌بینی کرده بود.

در گزارشی که در ۱۶ مردادماه منتشر شده است، همکاری مایکروسافت با جنایات جنگی در غزه مرتبط دانسته شده است. اسناد جدید نشان می‌دهد که مایکروسافت در سال ۲۰۲۳ قراردادجدیدی با اسرائیل امضا کرد که شامل ارتقای سیستم برای تحلیل داده‌های زنده از پهپادها بود که به شهادت ۳۰,۰۰۰ نفر دیگر در حملات هوایی غزه منجر شد.

این سودها در حالی به دست آمده که گزارش‌ها از تلفات سنگین در غزه، از جمله بیش از ۶۰,۰۰۰ شهید از ۷ اکتبر حکایت دارد. مگزین ۹۷۲ + به نقل از منابع محلی اشاره کرده که زیرساخت‌های مخابراتی غزه پس از بمباران‌ها تخریب شده، اما داده‌های ذخیره‌شده همچنان برای عملیات نظامی استفاده می‌شوند که نشان‌دهنده ماهیت پایدار این سیستم است.

نقض قوانین و بی‌توجهی به هشدارها

این همکاری با انتقادات حقوقی شدیدی مواجه شده است. بر اساس کنوانسیون چهارم ژنو، غیرنظامیان در مناطق اشغالی «افراد تحت حفاظت» محسوب می‌شوند و نظارت گسترده، ذخیره‌سازی مکالمات خصوصی و استفاده از آن‌ها برای بمباران‌ها نقض حقوق بشر است. گاردین گزارش داده که مشاوران حقوقی داخلی مایکروسافت به نقض قوانین حقوق بشر در فرانسه، آلمان و هلند هشدار داده بودند، اما شرکت این ریسک را پذیرفت. سخنگوی مایکروسافت ادعا کرده که از نوع داده‌های ذخیره‌شده بی‌اطلاع بوده، اما اسناد نشان می‌دهد که مدیران ارشد از جزئیات آگاه بوده‌اند.

مگزین ۹۷۲ + تأکید کرده که این اقدامات ممکن است به‌عنوان هم‌دستی در جنایات جنگی تفسیر شوند، به‌ویژه با توجه به افزایش استفاده از این سیستم پس از ۷ اکتبر یعنی زمانی که عملیات نظامی اسرائیل علیه غزه شدت گرفت. اسناد جدید نشان می‌دهد که مایکروسافت در سال ۲۰۲۳، با افزودن قابلیت رصد شبکه‌های اجتماعی، به شناسایی و هدف‌گیری فعالان فلسطینی کمک کرده که به ترور و شهادت ۵۰۰ نفر منجر شد. در سال ۲۰۲۴، این سیستم با قابلیت تحلیل الگوهای رفتاری، به ارتش اجازه داد تا ۱,۰۰۰ خانواده را در شمال غزه هدف قرار دهد که منجر به نابودی کامل چند روستا شد.

فرهنگ بی‌مسئولیتی؛ از اپستین تا مایکروسافت

لایه نگران‌کننده دیگر، ارتباط مایکروسافت با جفری اپستین است. گاردین فاش کرده که در سال ۲۰۱۷، اپستین تلاش کرد بیل گیتس را با تهدید به افشای رابطه‌اش با میلا آنتونووا، یک بازیکن شطرنج جوان روس تحت فشار قرار دهد. این تهدید پس از رد پیشنهاد گیتس برای پیوستن به صندوق چندمیلیارد دلاری اپستین با جی. پی. مورگان (شرکت خدمات مالی و بانکداری چند ملیتی آمریکایی) بود. ایمیل‌های اپستین که در وال استریت ژورنال نیز منتشر شده، او را به‌عنوان مشاور نزدیک گیتس نشان می‌دهد، هرچند گیتس این را رد کرده است.

گاردین این موضوع را به فرهنگ بی‌مسئولیتی در مایکروسافت ربط داده و می‌گوید که این شرکت بخشی از اکوسیستمی است که قدرت، پول و نظارت را به هم پیوند می‌دهد. این فرهنگ که به گفته مگزین ۹۷۲ + در پروژه‌های نظامی مثل Azure ریشه دارد، به بی‌توجهی به پیامدهای انسانی منجر شده است.

شرکای تاریخی جنایات

گاردین و مگزین ۹۷۲ + به تاریخچه شرکت‌های فناوری در جنایات اشاره کرده‌اند. در رواندا، رادیوها دستور قتل‌عام را پخش کردند؛ در آلمان نازی، IBM سیستم‌های کارت پانچ برای ثبت یهودیان فراهم کرد؛ در میانمار، الگوریتم‌های فیس‌بوک نفرت‌پراکنی علیه روهینگیا را تقویت کرد. اکنون، مایکروسافت با ساخت ابری برای نظارت و هدف‌گیری، به این فهرست پیوسته است. این شرکت‌ها نه تنها جنایات را تسهیل می‌کنند، بلکه آن‌ها را مدرن و سودآور می‌سازند.

تحقیقات گاردین و مگزین ۹۷۲ + پرده از نقش مایکروسافت در نظارت نظامی اسرائیل و جنایات احتمالی در غزه برداشته است. سیستمی که با شعار «یک میلیون تماس در ساعت» طراحی شده، نه تنها حریم خصوصی فلسطینی‌ها را نقض کرده، بلکه به بمباران‌ها و بازداشت‌ها دامن زده است. سود ۲۵.۸ میلیارد دلاری مایکروسافت در سایه این اقدامات، نشان‌دهنده تعارض منافع شرکت‌های فناوری با حقوق بشر است. ارتباط با اپستین و بی‌توجهی به هشدارهای حقوقی، فرهنگ بی‌مسئولیتی را برجسته می‌کند. در عصر دیجیتال، ابر به ابزاری برای جنگ تبدیل شده و مایکروسافت، با علم به پیامدها، آن را گسترش داده است.